

Przeglądy i komentarze

WIZYTA DELEGACJI WOJSKA POLSKIEGO W NRD

Stosunki między Polską a NRD w dziedzinie politycznej stale rozwijają się, przy czym zacieśnia się więź braterskiej przyjaźni i współpracy między obu narodami. Obydwa też państwa, solidaryzując się z państwami obozu socjalistycznego, przystąpiły w swoim czasie jako sygnatariusze do Układu Warszawskiego. Wyrazem dalszego pogłębiania i umacniania się łączącego je braterstwa broni i idei były niewątpliwie manewry wojskowe zaprzyjaźnionych armii Zjednoczonych Sił Zbrojnych państw uczestników tego układu¹. W tym procesie coraz większego scalania się dążeń obu państw niemałe znaczenie posiadają wzajemnie wymieniane oficjalne wizyty partyjno-rządowe i resortowe. Ważnym wydarzeniem była tu pierwsza wizyta delegacji Wojska Polskiego w NRD². Trwała ona od 28 III do 5 IV 1963 r. i nastąpiła na zaproszenie KC Niemieckiej Socjalistycznej Partii Jedności (SED). Delegacji przewodniczył członek Biura Politycznego KC PZPR, minister obrony narodowej — gen. broni Marian Spychalski.

Wkrótce po przybyciu do stolicy NRD, delegacja została przyjęta przez ministra obrony narodowej NRD — gen. armii Heinza Hoffmanna, który stwierdził przy tej okazji, że wizyta gości polskich stanowi dalszy wkład do umocnienia przyjaźni i braterstwa broni między obu krajami. Na wiecu, który odbył się w hali *Friedrichstadtpalast* z udziałem tłumnie zgromadzonych mieszkańców stolicy NRD, przemawiali obaj ministrowie obrony³. Gen. Hofmann, nawiązując do agresywnej polityki Niemiec zachodnich przypomniał, że bońska *Bundeswehra* staje się coraz bardziej główną siłą agresywną NATO w Europie i że zachodnioniemieckie jednostki wojskowe wyposażone są w broń raketową, a w najbliższej przyszłości otrzymać mają broń jądrową. Ministrowie rządu Adenauera otwarcie wysuwają roszczenia terytorialne i żądają rewizji granicy na Odrze i Nysie. Gen. Hoffmann powiedział m. in.:

„Z tego względu, jeżeli nawet wiemy, że plany odwetowców w Niemczech zachodnich i Berlinie rozbijają się o niezłomność naszego braterstwa broni, opartego na politycznym, ekonomicznym i wojskowym potencjale całego obozu socjalistycznego, to jednak nigdy nie wolno nam zmniejszyć naszej czujności i gotowości bojowej. Pewna ochrona granicy zachodniej NRD i granicy państwowej w Berlinie jest jednocześnie najlepszą obroną pokoju, wolności i niepodległości Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Wiemy również, że ramię w ramię z nami ZSRR, Polska i inne kraje Układu Warszawskiego gwarantują bezpieczeństwo i nienaruszalność granicy NRD na zachodzie i w Berlinie”⁴.

Gen. Spychalski w swoim przemówieniu m. in. stwierdził, że rządy NRD i PRL wielokrotnie przejawiały inicjatywę w kierunku umocnienia pokoju. Wyraziło się

¹ Manewry te odbyły się w październiku 1962 r. na terenie Pomorza Zach. i półn. części NRD, z udziałem jednostek różnych rodzajów sił zbrojnych ZSRR, NRD i Polski, pod kierownictwem ministra obrony narodowej PRL gen. broni M. Spychalskiego („Trybuna Ludu” nr 280 z dn. 10 X 62 i 281 z dn. 11 X 62 r.).

² Wyjazd ten miał charakter rewizyty, gdyż w czerwcu ub. r. gościła w Polsce delegacja Narodowej Armii Ludowej NRD.

³ Wyjątki z przemówień ministrów obrony zamieściła m. in.: „Trybuna Ludu” w nr 89 z dn. 31 III 63 r., teksty przemówień: „Neues Deutschland” nr 88 z dn. 29 III 63 r.

⁴ „Trybuna Ludu”, jw.

to także w wysunięciu przez rząd PRL, w porozumieniu ze Związkiem Radzieckim, NRD i Czechosłowacją planu utworzenia strefy bezatomowej w Europie środkowej. Tymczasem koła wojenne na Zachodzie dokonują szeregu nowych posunięć stanowiących zagrożenie pokoju. Gen. Spychalski wyraził ponadto przekonanie, że z roku na rok rosnąć będzie przyjaźń między narodami Polski i NRD, że rozwijać się będzie braterstwo między armiami tych krajów, że coraz realniejszą stawać się będzie perspektywa zwycięstwa socjalizmu w skali światowej.

Poza odwiedzeniem jednostek wojskowych różnych rodzajów broni, zapoznaniem się ze stanem wyszkolenia i gotowości bojowej Narodowej Armii Ludowej NRD oraz zwiedzeniem umocnień granicznych i punktów kontrolnych na granicy NRD w Berlinie, delegacja Wojska Polskiego udała się m. in. także do wielu węzłowych zakładów produkcyjnych, informując się o osiągnięciach przemysłu i rolnictwa demokratycznych Niemiec oraz współpracy gospodarczej na tych odcinkach między PRL i NRD. Delegacja Wojska Polskiego została również przyjęta przez I sekretarza KC SED Waltera Ulbrichta, który wskazując na doniosłe znaczenie wizyty polskich gości podkreślił jej polityczny a zarazem prawdziwie przyjacielski charakter. W czasie pobytu delegacji polskiej w NRD odbyła się w Spremberg uroczystość nadania imienia gen. Karola Świerczewskiego koszarom miejscowej jednostki wojskowej. Nadto gen. Spychalski odznaczył wielu przodujących żołnierzy Narodowej Armii Ludowej NRD odznaką „Wzorowego Żołnierza” oraz wręczył odznaki kociuszkowskie członkom dowództwa Narodowej Armii Ludowej NRD. Także członkowie delegacji polskiej z ministrem gen. Spychalskim odznaczeni zostali przez ministra gen. Hoffmanna złotymi, srebrnymi i brązowymi medalami zasługi Narodowej Armii Ludowej NRD⁵.

Alfreda Szternel-Lewek

ARBEITSGEMEINSCHAFT OST W WIEDNIU

W życiu naukowym dzisiejszej Austrii tematyka wschodnioeuropejska podejmowana jest przede wszystkim przez uniwersyteckie instytuty słowianoznawstwa w Wiedniu i Grazu oraz katedrę historii Europy wschodniej, kierowaną do niedawna przez zmarłego w lutym br. prof. H. F. Schmida, na uniwersytecie wiedeńskim. Jednakże obok tego od kilku lat działa nowa instytucja naukowo-badawcza *Arbeitsgemeinschaft Ost* w Wiedniu, która zaczyna odgrywać niepoślednią rolę w pogłębianiu znajomości problematyki wschodniej.

Arbeitsgemeinschaft Ost (AGO) powstała już w okresie stabilizacji życia państwowego zneutralizowanej na mocy traktatu z 15 V 1955 r. republiki austriackiej i nawiązania przez nią normalnych stosunków także z krajami basenu Dunaju i Polską Ludową. Inicjatorem założenia AGO w r. 1958 było Ministerstwo Oświaty (*Bundesministerium für Unterricht*). AGO powstała więc jako instytucja naukowo-badawcza, subsydiowana przez władze rządowe o specjalnych zadaniach¹. Celem jej ma być przede wszystkim koordynacja prac wszystkich instytucji austriackich, zajmujących się problematyką wschodnioeuropejską, jak również podtrzymywanie tradycyjnych badań wschodnich prowadzonych w przeszłości, przede wszystkim przez popieranie twórczości poszczególnych pracowni-

⁵ Szczegółowe informacje o pobytku delegacji zamieszczone zostały w dziennikach: „Trybuna Ludu” w dn. od 29 III — 7 IV 63 r., „Neues Deutschland” w dn. od 28 III do 6 IV 63 r.

¹ Szczegółowsze omówienie roli i form działalności AGO daje artykuł K. H. Macka, *Die Arbeitsgemeinschaft Ost in Wien. Aufgaben und Pläne*. „Südost-Forschungen” t. XX, München 1961, s. 293—298. Por. też sprawozdanie Z. Góralskiego, *Arbeitsgemeinschaft Ost w Wiedniu*. „Kwartalnik Historyczny” t. LXIX, nr 1, Warszawa 1962, s. 283—285.